

Lekce 4: Číslovky + množné číslo

Základní a řadové číslovky, čas, datum + časové výrazy (morgen, heute, gestern, dann), cena, telefonní čísla, jak poznám jaký tvar má množného čísla?

Obsah:

1. Základní číslovky
2. Řadové číslovky
3. Datum, letopočet a datum narození
4. Čas + časové výrazy (morgen, heute, gestern, dann)
5. Ceny
6. Telefonní číslo
7. Množné čísel

1. ZÁKLADNÍ ČÍSLOVKY (Grundzahlen)

Základní číslovky se používají pro počítání a označování množství.

0 - null

1 - eins

2 - zwei

3 - drei

4 - vier

5 - fünf

6 - sechs

7 - sieben

8 - acht

9 - neun

10 - zehn

Další číslovky tvoříme podle pravidel:

11 - elf !

12 - zwölf !

13 - dreizehn

→ čísla 13 až 19 končí na **-zehn**

sechzehn, siebzehn !

20 - zwanzig

→ čísla nad 20 se tvoří spojením jednotek a desítek a příponou **-zig**

21 - **einundzwanzig** (první jednotka, poté desítka)

drei**ßig** ! 38 - achtunddrei**ßig**

100 - (ein)hundert 10 000 - zehntausend 1 Mio. - eine Million(-en)

1000 - tausend 100 000 - hunderttausend 1 Mrd. - eine Milliarde(-en)

Tyto číslovky jsou ženského rodu (die). Když o nich ale mluvíme jako o pod. jménech, přechází v rod střední (das Hundert, das Tausend). Výjimka je die Million (zůstává). Podle toho také tvoří množné číslo:

Př.

Ich habe **hundert** Euro. Mám **sto** eur.

Ich habe zweihundert Euro. Mám **dvě stě** eur.

Das **Hundert** ist eine große Zahl. **Stovka** je velké číslo.

Zwei Hunderte sind eine große Anzahl. **Dvě stovky** jsou velký počet.

Cvičení 1 - Přečti číslovky v němčině.(ústně)

a) 14

b) 81

c) 33

d) 97

e) 46

f) 101

g) 568

h) 1620

g) 25 731

h) 796 052

i) 6 134 011

Cvičení 2 - Napiš slovem německou číslovku.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pvwk4izw224>

2. ŘADOVÉ ČÍSLOVKY (Ordnungszahlen)

Řadové číslovky (první, druhý, třetí) se tvoří z přídavných jmen a vyjadřují pořadí.

Tvoříme je podle pravidel: Pro číslovky 0 - 19 používáme příponu **-te** (např. der dritte, der vierzehnte)

Pro číslovky od 20 výše používáme příponu **-ste** (např. der zwanzigste, der dreißigste)

der erste !

der zweite

der dritte !

der vierte

der fünfte

der sechste

der siebte !

der achte

der neunte

der zehnte

Př.

Ich bin die Erste! (v cíli) Jsem první (žena)! Jak by byl 1. muž?

Ich bin hier zum ersten Mal. Jsem tu poprvé.

Der erste Schritt ist immer schwer. První krok je vždycky těžký.

MAL

Slovo **mal** v němčině má více významů a použití, a často ho lze přeložit jen podle kontextu. V Používané převážně v konverzaci. Obvykle dodává větě jemnější nebo zdvořilejší tón, případně ji činí méně formální.

Nejčastější způsoby použití mal:

Zmírnění rozkazu:

použití částice nebo příslovce "mal" v rozkazovací větě, dělá příkaz méně ostrým nebo zdvořilejším

Př.

Komm **mal** her! Pojd' sem!

(přátelštěji: Pojd' sem **na chvíli!** nebo Pojd' sem, **prosím!**)

Guck **mal**. Podívej se (**sem, na chvíli**).

Význam “někdy” nebo “jednou”:

Mal může znamenat “někdy” nebo “jednou”, což se používá při popisu jednorázové nebo krátkodobé akce.

Př.

Ich komme **mal** vorbei. **Někdy** se zastavím.

Mach das **mal**! Udělej to **jednou**! (nebo Zkus to!

Peter war **mal** in Berlin. Peter byl **jednou** v Berlíně.

Vyjádření neformálnosti:

Ve větách může mal dodat uvolněnější nebo méně formální tón, což může být obtížné přímo přeložit.

Př.

Gib mal her! Dej to sem! (přátelské, neformální)

Hör mal zu! Poslouchej! (méně přímé, trochu jemnější)

Mal jako podstatné jméno, s velkým písmenem, jako “čas”, “příležitost” nebo “krát”:

Používá se v kontextu jako počítání událostí či příležitostí

Př.

Zum ersten **Mal** Poprvé

Wie viel **Mal** Kolikrát

Cvičení 3

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=p2d3vqgw324>

3. DATUM

A. Datum se v němčině píše ve formátu:

1. **Den Wievielten haben wir heute?** - Kolikátého máme dnes? (4. pád)
den + řadová číslovka s koncovkou -n + měsíc + rok

Př. den 20. (zwanzigsten) Juli 2024 → Heute haben wir den zwanzig**sten** Juli 2024.

Heute haben wir den zwanzigste siebte 2024.

2. **Der Wievielte ist heute?** - Kolikátého je dnes? (1. pád)
der + řadová číslovka s koncovkou -e + měsíc + rok

Př. der 13. Juli 2024 → Heute ist der dreizeh**nte** Juli 2024.

Mohu se dále zeptat: Welches Datum ist heute? Jaké je dnes datum?

Předložka AM + datum/den/části dne

Předložka **am** = **an dem** (3. pád) se v němčině používá zejména pro označení konkrétních dnů nebo datumů, tedy stojí vždy před konkrétním dnem a datem. Podobně jako když v češtině používáme “v” nebo “na” nebo “dne”.

(An - předložka označující přesný časový údaj nebo den)

Př.

Daniel spielt **am Montag / am Wochenende am Nachmittag** Golf.

Daniel fährt **am 13. Juli** (dreizehnten Juli) nach Hause.

Daniel feiert **am 1. 12.** (ersten zwölften) Geburtstag.

Cvičení 4- Den Wievielten haben wir heute?

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pbshobbta24>

B. Letopočet

letopočty 21. století se čtou jako jedno číslo:

Př. 2022 - **zweitausendzweiundzwanzig** - dva tisíce dvacet dva

letopočty nižší:

Př.

1589 - fünfzehnhundertneunundachtzig - patnáct set osmdesát devět

hovorově: fünfzehneunundachtzig (15-89)

V jakém roce jsi se narodil ty? Kdy bylo přistání na měsíci?

► **V roce** 1938 - **Im Jahr(e)** 1938

► **V 13. století** - **Im 13. (dreizehnten) Jahrhundert**

► **V letech** 1999 - 2002 - **In den Jahren** 1999 - 2002

► **Začátkem** 2019 - **Anfang** 2019 (nebo Anfang des Jahres...)

► **Koncem** 1766 - **Ende** 1766 (nebo Ende des Jahres...)

Cvičení 5 - Přečti v němčině následující letopočty. (ústně)

1. 1984

2. 1275

3. koncem 2023

4. v letech 2005 - 2007

5. začátkem 603

6. ve 3. stol.

C. Datum narození (Geburtsdatum)

Jak se mohu zeptat na datum narození?

Wann bist du geboren? / Wann hast du Geburtstag?

► Ich **habe am** 12. (zwölften) März 1995 (neunzehnhundertfünfundneunzig) **Geburtstag**. *Mám narozeniny dvanáctého března 1995.*

► Ich **bin am** 12. (zwölften) März 1995 **geboren**. *Narodil jsem se 12. března 1995.*

Wie alt bist du? Kolik je ti let? Ich **bin** fünfzehn (Jahre alt).

Cvičení 6 - Napiš své datum narození v číslech. Odpověz: Wann hast du Geburtstag?(Pokud nechceš sdělovat své datum narození, vymysli si nějaké jiné.)

Napiš do chatu. Ostatní kontrolují.

Př. Ich habe am sechsten elften 1990 Geburtstag.

4. ČAS A ČASOVÉ VÝRAZY (Zeit und Zeitangaben)

Formální čas (24 hodinový formát):

Wie spät ist es?

Wie viel Uhr ist es?

Čteme nejprve hodiny, poté minuty. 6:03 Es ist sechs Uhr drei (Minuten).

Pokud je přesná hodina, přidává se Uhr (hodin). 13:00 Es ist dreizehn Uhr.

Cvičení 7 - Kolik je hodin? Napiš správný čas.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pkzvozmkt24>

K vyjádření času se také používají příslovce:

► **heute** - dnes

► **morgen** - zítra

► **gestern** - včera

► **übermorgen** - pozítří

► **dann** - potom

► **jetzt** - nyní

► **später** - později

Pokud je dáme na první místo ve větě, dbejme na slovosled: 2. místo má sloveso!

Př.

Heute ist Montag.

Morgen fahren wir nach Brno.

Cvičení 8 - Vybrat správné příslovce do vět.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pb8vbbsu4324>

5. CENY(Preise)

Ceny v němčině se vyjadřují pomocí číslovek a měny:

Wie viel kostet das? Kolik to stojí?

Es kostet 5.30€. → Es kostet fünf **Euro** dreißig (Cent). Stojí to pět euro třicet (centů).

Zwei Bananen kosten 1.25€. → _____

Cvičení 9 - Jak se to řekne? Dopln.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=p3bjyxndc24>

5. TELEFONNÍ ČÍSLA (Telefonnummern)

Telefonní čísla se často čtou po jednotlivých číslech nebo dvojicích:

Wie ist Ihre Telefonnummer?/ Wie ist deine Telefonnummer?

Meine Telefonnummer ist 420 723 456 789.

5. MNOŽNÉ ČÍSLO (Plural)

Tvoření množného čísla v němčině má několik způsobů.

V množném čísle je pro všechny rody člen stejný - **die**.

Tvary množného čísla najdeme ve slovníku nebo se je musíme učit z paměti s tvarem jednotného čísla např.
das Kind - die Kinder.

V němčině při tvoření množného čísla přidáváme k podstatnému jménu různé koncovky nebo měníme samohlásky:

1. **-e:** der Tag – die Tage (dny)
2. **-er:** das Kind – die Kinder (děti)
3. **-en:** die Frau – die Frauen (ženy)

4. **-s:** das Auto – die Autos (auta)
5. **žádná změna:** der Lehrer – die Lehrer (učitelé)

Než se vrhneme na to, jak poznáme tvar množného čísla ze slovníku, je třeba si ujasnit, že některá pod. jména **nemají v němčině množné číslo a naopak některá se vyskytují pouze v množném čísle.**

Podstatná jména:

1. vyskytují se v jednotném i množném čísle der Hund - die Hunde
2. vyskytují se pouze v jednotném čísle a nemají množné číslo
 - ▶ látková jména - der Schnee, die Milch, das Glas (sklo)
 - ▶ hromadná jména - das Obst und Gemüse, die Feuerwehr, die Polizei – neurčitý počet stejných věcí zahrnutých do jedné kategorie
 - ▶ abstraktní pod. jména - die Liebe, der Zorn, das Glück,
 - ▶ vlastní jména
3. vyskytují se pouze v množném čísle (pod. jm. pomnožná)
 - ▶ skupiny osob - die Eltern, die Leute, die Geschwister
 - ▶ časové období - die Ferien, die Fasten
 - ▶ geogr. označení - die Alpen, die Niederlande
 - ▶ anglické názvy oblečení - die Jeans, die Shorts

Česká pod. jména pomnožná, která jsou v němčině vždy jednotného čísla: noviny, kalhoty, hodiny, dveře, nůžky, housle.

Př.

Die Tür ist zu. - (jedny) dveře jsou zavřené

Die Uhr geht nicht. - Hodiny nejdou

Některá slova v němčině mají v množném čísle jiný význam.

die Süßigkeit - sladkost (vlastnost) die Süßigkeiten - sladkosti

die Unruhe - neklid die Unruhen - nepokoje

die Gesellschaft - společnost die Gesellschaften - organizace, spolky

Ukázat na seznam slovníku, jak poznat a tvořit tvar mn. č.:

Na příkladech: kniha, děvče, jméno - výj. Schnee, Mutter, Bank, Wort

Na následujících screenshotech obrazovky online slovníků na Seznam.cz a Lingea.cz si vysvětlíme, jak tvořit tvar množného čísla podle slovníku. Tradičně ve slovníku najdu poznámky k množnému číslu za čárkou v řádku:

Př. Buch

Das, podstatné jméno ~(e)s, **-ü-er** - množné číslo tedy bude die **Bücher**

Některá podstatná jména mají v mn. čísle stejný tvar. ~ = slovo má stejný tvar

Př. Das Mädchen → die **Mädchen**

Některá pod. jm. mají v němčině různé tvary mn. č. podle toho, jaký mají význam.

Př. Mutter

ve významu matky (ženy) die Mutter → die **Mütter**

ve významu matice die Mutter → die **Muttern**

Říkali jsme si, že některá pod. jm. nemají tvary množného čísla. Ve slovníku to vypadá takto:

Př. der Schnee → 0

7. SHRNUTÍ

1. Základní číslovky se používají pro počítání a označování množství. Od čísla 13 do 19 končí číslovky na **-zehn**, zatímco vyšší čísla se tvoří spojením jednotek a desítek.
2. Řadové číslovky vyjadřují pořadí a tvoří se pomocí přípon **-te** pro čísla do 19 a **-ste** pro čísla nad 20. Příkladem je „erste“ (první) a „zwanzigste“ (dvacátý).
3. Datum se v němčině píše ve formátu: den + řadová číslovka + měsíc + rok. Pro otázky týkající se data se používají výrazy jako „**Welches Datum ist heute?**“ nebo „**Den Wievielten haben wir heute?**“.
4. Letopočty 21. století se čtou jako jedno číslo, například „zweitausendzweiundzwanzig“ (2022). Letopočty starší než 2000 se čtou po stovkách, například „fünfzehnhundertneunundachtzig“ (1589).
5. Pro otázky ohledně data narození se používají fráze jako „**Wann bist du geboren?**“ (Kdy ses narodil?). Datum narození se vyjadřuje pomocí řadových číslovek, například „Ich bin am zwölften März 1995 geboren.“
6. V němčině se čas vyjadřuje formálně ve 24 hodinovém formátu, např. „Es ist dreizehn Uhr“ (Je 13:00). Ptáme se „**Wie spät ist es?**“. Časové výrazy jako „heute“ (dnes), „gestern“ (včera) a „morgen“ (zítra) se používají pro upřesnění času.
7. Ceny se vyjadřují pomocí číslovek a měny, například „Es kostet fünf Euro dreißig.“ (Stojí to 5,30 eur). Kolik to stojí se řekne „**Was kostet das?**“.
8. Telefonní čísla se obvykle čtou po jednotlivých číslech nebo dvojicích, například „vier-zwei-null sieben-drei-zwei“. Často se používají fráze jako „**Wie ist deine Telefonnummer?**“ (Jaké je tvé telefonní číslo?).
9. Množné číslo v němčině se tvoří různými způsoby, například přidáním koncovek -e, -er, -en, -s nebo žádnou změnou. Některá podstatná jména nemají množné číslo, zatímco jiná se vyskytují pouze v množném čísle.

Kdo chce vědět ještě víc o množném čísle a více procvičit: <https://jazykyprobohemy.cz/tag/mnozne-cislo-podstatnych-jmen>

ŘEŠENÍ CVIČENÍ

Cvičení 5 - přečti v němčině následující letopočty.

- g. 1984 - neunzehnhundertvierundachtzig
- h. 1275 - zwölfhundertfünfundsiebzig
- i. koncem 2023 - Ende zweitausenddreißig
- j. v letech 2005 - 2007 - In den Jahren zweitausendfünf und zweitausendsieben
- k. začátkem 603 - Anfang sechshundertdrei
- l. ve 3. stol. - Im dritten Jahrhundert

Cvičení 9 - Jak se to řekne? Dopln.

- 7) 3,43€ - drei Euro dreiundvierzig
- 8) 8,90€ - acht Euro neunzig
- 9) 11,56€ - elf Euro sechsundfünfzig
- 10) 0.71€ - einundsiebzig Cent
- 11) 0,50€ - fünfzig Cent
- 12) 0,00€ - kostenlos

Cvičení 10 - Utvoř pomocí slovníku množné číslo.

- XII. vaříč - die Kocher
- XIII. kolega - die Kollegen
- XIV. mobil - die Handys
- XV. muž - die Männer
- XVI. město - die Städte
- XVII. muzeum - die Museen
- XVIII. kancelář - die Büros
- XIX. jablko - die Äpfel
- XX. stůl - die Tische
- XXI. chyba - die Fehler
- XXII. dům - die Häuser

SLOVNÍ ZÁSoba 4. LEKCE

Podstatná jména

- die Zahl - číslo
- die Anzahl - počet
- die Stunde - hodina
- der Tag - den
- das Jahr - rok
- der Monat - měsíc
- der Geburtstag - narozeniny
- die Woche - týden
- das Datum - datum
- das Jahrhundert - století

das Ende - konec

Der Anfang - začátek

Die Zeit - čas

Die Zeitangabe - časový údaj

heute - dnes

morgen - zítra

gestern - včera

übermorgen - pozítří

dann - potom

jetzt - nyní

später - později

Slovesa

kosten - stát o ceně

feiern - slavit

<https://jazykyprobohemy.cz/>